

KESZTHELYI JENŐ

AKI HORGÁSZ AKAR LENNI

ELSŐ DOBÁS

- Mit kérdeznek, mit gondolsz?
- Mindent.
- Mi mindent?
- Amit egy horgásznak tudnia kell a szabályzatokról, horgászati jogról, halakról, etikáról; amit a füzetedből meg a könyvekből tanultál, s netalán tőlem, ha a kamatlábaid helyett rám is figyeltél néha.
- Nem vagyok én horgász – mondja Jóska barátom fanyarul, közgazdász fűszertelenséggel. Bőszén rejtegetett vizsgalázat az üres zakózszebben való szorgalmas kotorászással, nyakkendő-igazítgatással leplezi. Tárul az ajtó, belesek: szemben hárman ülnek, mint a bíróságon, és Jóska eltűnő árnyékát kettévágja a rézkilincs.

Rágyújtok és böngészem a paravánokon függő, pompásan színezett halismertetőket. Alakra a kecsge tetszik a legjobban, fejre a pizstrángsüger a vérszomjas szájjállásával, farokra az angolna, szemre az ábrándos tekintetű, jámbor pontyok. Morbid párhuzamok kelnek agyamban. A tüskés pikórról örökké zsémbes főnököm jut eszembe, a galócáról a gyilkos, légyölő jelzők, a dunai ingoláról Budai Ilona, a gyógyszerésznő.

Kilincs nyikordul, és Jóskám széles karíve alatt látom a jó öreg pénztáros kopasz fejét.

- Na, mi van?
- Megvan.
- Mi van meg?
- Az engedély, itt a zsebemben, te elefántfőka.
- Na látod! Gratulálok.
- Hüüü!
- Mi az a hüüü?
- Megfaragtak, mint cigány a nyárfát.
- Mit kérdeztek?
- Mindent.

Jóska belső zsebébe nyúl, és előhúzza a kék könyvecskét, körmére koppantja, tenyerébe csetenti, kinyitja-becsukja és átteszi a másik belső zsebébe. Zakóját szellőzteti, félek, hogy elrepül, mint Rebi néni lelke a balladában.

- Gyere kávé inni, rádfér.
- Konyakot is! Megérdemlem.

Feszés eleganciával fordul ki az egyesületi iroda lengőajtaján, sodródok utána. Mintha világvárosi sztrádára lépne csúcsforgalomban, jobbra-balra néz, aztán zokniig cuppan a sárga víztócsában.

- Na, mesélj!
- Először is azt firtatták, mi a horgászat célja. Mondom, hogy a halfogás, ez napnál világosabb. Micsoda kérdés! Fejtsem ki, hogyan, miért, merre, meddig. Mondom, hogy sportszerű módszerekkel, megengedett eszközökkel ésatöbbi, hogy ülhessek a természet paradicsomában a nádiverebekkel és kipufogjam a munkahelyi és környezeti ártalmakat, a beosztottjaim hülyeségeit, a Trabant-gázt meg a gyerekricsajt.
- Hát ez az!
- Le is szálltak erről a témáról. Azt kérdezi a titkár nyomban, hogy mik lesznek az én jogaim, ha egyesületi tag leszek. Ördögi kör. Mondom, hogy horgászhatok orrvézésig, a többi meg le van írva az igazolványban. Aszongya, mi van ott leírva? Hogy lehet valaki ennyire maximalista! Elhadartam a demokráciát, aminek a szele még az ágyban is a fületem simogatja; hogy részt vehetek, választhatok, szavazhatok, tartózkodhatok minden fórumon, kiváltképp a közgyűlés Himalájáján.

– Jó a válasz.

– Naná! Lecsap rám a horgászmester erre: hogyan kell bánni a megtartott halakkal. Szusszanni sem hagytak. Mondom, hogy tisztességgel van választási lehetőségem jószerivel három is. Vagy fejbe kólintom, vagy vízbe teszem, vagy azonnal megeszem. Aszongya, ne humorizáljak. Mondom, hogy a halevés komoly dolog, márcsak az ipszilonszálkák miatt is, ha siet az ember. Legyintett. Azt kérdezi, hogy szabad-e a halat a fürdőkádban tartani? Természetesen, ha az asszony megengedi, meg akkora csak a hal, hogy elfér benne kényelmesen és víz is van még a kádban rajta kívül. Naná, majd halastavat árok neki! Megint rámförmedtek.

– Tovább! Mi volt még, Józsikám?

– Etika.

– Mégpedig?

– A csend. Kérdezi az öreg, tudod, a pénztáros, hogy kiabálhatok-e a vízparton? Mondom, hogy nem, de ha nagyon muszáj, vannak kivételek. Micsodák, gyötör tovább. Lököm, hogy ha nagyon nagy halam van és te messze vagy például; ha faszálka ment a nadrágomba, vagy még azon is túl a stégülőkén, vagy ha ráejtettem a lábujjamra a húsvágó deszkát. No meg veszély esetén, mondom. Aszongya, milyen veszély esetén? Meglepett a kérdés. Hát milyen a veszély, egy igazi frankensteini sztori? Például, ha slicces gatyában beleesek a vízbe a harapós csukák közé, mondom neki. Erre még elnézően és kárörvendően röhögcséltek is.

– Jó, és aztán?

– Aszongya a horgászmester, mi az a cifra kölönte. Azt hittem, valami kuruc kacagányon lógó micsodát vizionál. Aztán beugrott, hogy védett hal. Jó. Mondjak még egyet. Gondoltam, kifizyelem az éberségüket, mondom, hogy hetényi márna. A pénztáros rámförmed erre, hogy a Hetényi az pénzügyminiszter volt, a márna az petényi. Nekem mondja! Nem akartam már idekeverni a Petényi Mártát, ő meg a gyerekkori szerelmem volt, úgysem ismerik, meg az olajam is nagyon sercegett már a tűzön, amit nekem raktak. No, még nevezek meg védett halakat. Magyar bucó. Van rokona? Német bucó, mondom. Jött a keresztkérdés, hogy mi a különbség? Sóderolok, hogy nem vagyok én nacionalista. Erre kirúgtak, de az öreg kopasz már közben legyártotta a papírjaimat.

Átölelem a vállát, megyünk a füstös cukrászda felé szemerkélő, langyos, tavaszi esőben, és boldogsága a toronyház tetejére repít engem is.

MÁSODIK DOBÁS

- Bedobsz már végre?

- Mit sürgetsz, mint székelly legény a nászéjszakát? Nem látod, mennyi bajom van?

Jóska az egyik horgot már sikeresen kiakasztotta a nadrágszárából, most a másik vágódott galádul a cipőfűzőjébe.

- Dobd be a cipőt!

- Hogyan dobjam be, ha benne állok, te anyahal-szomorító?

- Szexel a gilisztád a cipőfűződdel.

- Durva dolgaid vannak és gusztustalanok, ízetlenek.

- Tudod, mit, húzd ki a fűzőt és hagyd rajta a horgon; barna az is, meg csokros.

- Elég volt!

Barátom elvágja a cipőfűzőjét és megigazítja a gilisztákat. Megmossa a kezét a vödörben, megtörli és szellőzteti a szélben, tornáztatja golyóstolltól és számítógép-klaviatúrától elgyötört ujjait. Félórája horgászom már.

- Hová dobjak?

- Célozd meg a csónakos ürgét, aki háttal ül; odáig úgysem tudsz eldobni, de az irány jó, ott a halutca.

- Hogyan dobjak?

- Jaj, aranyapám, hát nem gyakoroltuk eleget a réten? Szépen hátraengeded a fityegőidet, átváltod a felkapókart, ujjad a zsinóron és mehet.

Jóska agyában csontosul a helyes sorrend; körülményes, lassú mozdulatok, hátranézés többször is, felkapókar átvált, ujj elfelejtve, ólom hang nélkül merül a stég mögött a vízben, pörög a zsinór utána. Hatalmas suhintás súlytalanul: a bot vége majdnem eltörik a stég előgerendáján.

- Hol megy?

- Mi hol megy?
 - Az ólom, te antikrisztus!
 - Nem megy.
 - Hol van?
 - Mögötted a vízben.
 - Aziskoláját! Akarom mondani, a horgásziskoláját! Miért siettet, mint főkönyvelő a likvidhitelt? Nem fogtam az ujjammal a zsinórt, persze, én bikaborjú!
 - Úgy, úgy.
- Kifordul és földaruzza öngyújtónyi ólmát rövid kantárra. Terpeszállás, lábfej-igazítás, mint a lőtéren, felkapókar átvált, ujj görbül és fog, hátranézés, célzás a csónakosra. Nagy dobás. Felkapókar visszacsap, zsinór azt mondja: - Panggg! Kalapos ürge a csónakban felüvölt és kihomorít a hátbalövésre. Idáig hallatszik a fáradt ólom koppanása a bélésdeszkán.
- Mi van?
 - Irány nagyon jó.
 - Mi az, hogy nagyon jó?
 - Hátra trafáltad orvul a sporttársat. Mit vétett neked? Haragosod talán, hogy lövöldözöl rá?
 - Buggyant vagy, nem akartam. Most mi lesz?
- A kalapos lázasan pakol a veszélyzónában, szőnyegbombázástól tart. Evez is már kifelé. Jóska a térd között szöszmötöl, fél szeme a csónakon.
- Jön az áldozatod páncélingért, jaj neked!
 - Ne örjíts meg, ez megbugylibicskáz engem!
 - Ismerem, ne félj, jó fej, érzéssel csinálja majd.
- A csónak finoman, nesztelenül siklik a stég mellé.
- Jónapokat!
 - Jónagyokat!
 - Én voltam, ne haragudjon, elszakadt ez az izé...
 - Nincs gubanc. Itt van az ólma, meg adok még három kisebbet, azokkal dobálózzon, mert megyek vissza ugyanoda, u-gyan-oda!
 - Úgy lesz, köszönöm.

Csónak húzza a csíkot, Jóska a zsinórkötést a horog szárán, csikorog a foga.

- Te, apafej!
- Mit kívánsz?
- Hihihih...
- Mit vihogsz?
- Azt mondtad, nem tudok odáig eldobni...

Nézem, ahogy térd fölötte görnyedve sziszeg a szájában lógó zsinór mellől, és mint egy megfenyített kölyök, árulást fontolgatva markolássza visszkapott, nagy ólom-rakétáját. A három kisebb súly égeti a zsebét.

HARMADIK DOBÁS

- Mit tettél rá?
- Mintha nem lested volna, Józsikám, apró kukoricát, mirelitet, hármat.
- Két horogra hármat? Körülményes lehetett.
- Egy horogra hármat. Úgy csinálsz, mint egy rövidlátó órásinas.
- Tanulnom kell, nincs mese, és ez félreértésekkel terhes időszak. Hol a kukoricád? Teszek rá én is kukoricát. Kétszer három az hat.
- Zseniális, bankigazgatói.

Jóska dolgozik, tömi az etetőkosarat, lecsipkedi a gilisztát, tenyerébe fordítja a dunsztosüveget, a kukorica leve folyik a térdére, gumicsizmájába. Föláll, és most már legömbölyített sarkosságú mozdulatsor után bedob. Jó messze landol a szeretetcsomag, hümmögetek is. A jelzőkarikát összedugja és beleejti a vízbe, csak az a baj, hogy a zsinór nincs benne. Csévél.

- Hol a karikám?

- Beledobtad a vízbe.

- Adjál másikat. Kéket. Fekete nem jó.

Letérdel, és vigyázva, ellenőrizve csatolja a zsinórra. Felhúzza jelzőmagasságba.

- Nekem egy bot elég.

- Miért?

- Mert jobban koncentrálok a figyelmem. Ma fogok halat, érzem.

- Úgy legyen.

Kotorászik a táskájában a szendvicsek után.

- Odanézz, három vadliba!

- Jóskám, azok kárókatónák.

- Ne blöffölj itt nekem a hintaló-patkolásról, figyelj meg a röpképeket. Te sem lehetsz mindenben poliészter.

- Polihisztor.

A karika nagyot koppan a boton, az orsó felsír keservesen. Jóska rábukik, a mozdulat ívét követő szalámis zsemle vizet ér. Akadás!

- Mit csináljak? Megvan ám!

- Húzz a féken és tekerj, pumpálj!

- Merre megy?

- Balra, nagyon balra, szélsőbalra.

- Te látod?

- Már nem.

- Miért?

- Bement a stég alá, próbáld kivezetni.

Jóska a trepni pereméhez lép, C-betűvé görbül a víz fölött. A ponty bután visszakerüli a stéglábat és feljön. Megszákolom a zsemelével együtt.

- Mérd meg!

- Te mérd meg, te fogtad!

- Jó, de fogd le a halat.

A kezem fejét is beleméri, azzal együtt huszonnyolc centiméter. Első "nagy" hala. Két tenyerére fektetve gyönyörködik benne. Kattognak a másodpercek. Letérdel, és mint felgyógyult vadmadárnak, vagy tört szárnyú lepkének a kisgyerek, utána fúj a süldőpontynak.

- Nagyobb is lehetett volna...

- Húzott rendesen?

- Persze, jó érzés volt, érdekes. Milyen hamar idevontattam!?

- Nagyon erőltetted; a komolyabb pontynál hagyd, hogy kint járkáljon, ott fáradjon el.

- Oké.

Fogok egy másfeles tükröst, széle-hossza egyforma. Mormolom hozzá a művelettervet, így Jóska ötödikre megszákolja.

- Ez nyomorék.

- Miért volna nyomorék, te adó-regulátor?

- Mert olyan, mint egy lepényhal, vagy inkább mint egy krumplislángos. Apropos, adok neked krumplislángost - és táskájában leltároz megint. Most észreveszi a reményteljesen induló, lassú emelést a karikán. Megmarkolja a nyelet, és még mielőtt a jelző a csőbothoz érne, besuhint neki.

Kemény, visszarugós akadás, recseg az orsó.

- Nagy ám!

- Látom, hagyd futni, ne fékezd annyira.

- Húzz, mint egy fuvarosló!

- Majd elfárad.

Arcára ráparadicsomosodik az izgalom, szaporán lélegzik, repked a szeme, lábai remegnek. A ponty már közelebb forgolódik; mozdulatairól látom, hogy szebb darab.

- Mit csináljak?

- Sétáltasd még, konvertáld, transzferáld, majd aztán megpipáltatod.

- Mikor?

- Ha mondom.

- Nézzük meg, mekkora!
- Nagyobb, mint az áremelés.
- Honnan tudod?
- Mert még nem nagyon látszik.

Jóska nem bírja türelemmel, hiába kiabálok rá, erőlteti felfelé a halat. Amikor átfordul, jó ötkilósra becsülöm a tőpontyt. Jóska majdnem hagyattesik a zsinórszakadáskor.

- Elment...
 - Nem fogadtál szót, látod.
 - Gyönyörű volt. Mekkora lehetett?
 - Hetven centi - lódtok egy kicsit. Jóska leteszi a botot, és tenyerei között nyújtva-szűkítve arányosítja a közlést a becsült valósághoz; feje úgy jár, mint bíróa a pingpongmeccsen.
- Délután a kövér trafikoszó révedezve visszaad a Sopianae-ért adott ötszázashól hét fémszázast, és megkérdezi:
- Hallotta, hogy a P. Jóska majdnem egyméteres pontyot fogott hajnalban?

NEGYEDIK DOBÁS

- Csináltál ruszlit?
- Nem.
- Miért? A receptet megkaptad, hal volt bőven.
- Majd csinálok.

Kapkodjuk a bodorkákat, ujjnyi dévéreket. Első osztályú ruszli anyag, apró, és annyi van belőle, mint pelyvából a cséplőgép körül. Jóska már két pontykapást elmujukázott miattuk.

- Szereted a ruszlit, nem?
 - Naná! Amit adtál, azt a két üveget másnapra leürítettük a gyerekekkel hagymástul. Gizi nem eszi meg.
 - Miért nem hoztad össze a savanyú halat, Józsikám?
- Barátom felhős arca mögött lappang a válasz. Tötörészik, a szájába vesz egy pici kenyérgalacsint, kitolja a nyelvével, és elkapja a levegőben. Nyüstölöm tovább.

- Megfőzted a halászlét?
- Mít mondasz?
- A halászlét. Hogy sikerült?

Jóska a szlovén haverjától kapott jóféle sör címkéjét igyekszik ószláv őseitől felderengő nyelvérzékkel magyarra fordítani. Motyog. Kezdek türelmetlen lenni. Sóhajtozok, legszívesebben hátat fordítanék neki.

- A halászléről csak annyit, hogy bedöglött, komám.
- Mi az, hogy bedöglött?
- Nem volt leve.
- Hogy-hogy?
- Amíg a szőlőt kapáltam, elforrt a levét.
- És?

- A halfőzelék ráégett a bográcsra, felöntöttem, megkevertem és kiborítottam. Jött a Gizi meg a súrolópor.

Fáj a gyomrom a nevetés görcseitől. Időbe telik, amíg normálisra helyreáll a légzésritmusom. A ponty kitolja a felfektetés úszót: már csak akkor érzékelem, amikor ráteríti a vízre. Jó akadás, mélyen ülő horog, a hal éppen méretes.

- Miért nem ruszliztál?
- Akartam.
- Mi történt?
- Három órán át tisztítottam azokat a nyeszlett halakat. Megszámoltam, ötvenkét darabot, érted, ötven-ket-tőt!

Jóska szemén a visszaemlékezés fakó borúja. A szemben lévő dombhát peremén pásztáz a tekintete, ahol két szerelmes fácánkakas berzenkedik.

- Besóztam, és egy tálba kivettem őket az ablakba, amíg helyet csináltam a hűtőben. Kezdődött a meccs.

- És aztán?
- Úgy csinálsz, mintha nem tudnád, hogy kettő-nullra győztünk.
- A halak az ablakban, na és?
- Csak voltak.
- Hogy-hogy?
- A macska lehúzta a tálat, összetörött, a halat meg elhordta szét az udvaron. Talán a felét, ha sikerült összeszednem itt-ott a porban, az autó alatt, a málnásban. A meccs után.
- Miért szedted össze?
- Jaj, de silány a fantáziád! Mentettem a menthetőt. Többször átmostam a halat, mint a főkönyvelők agyát.
- Aztán?
- Bezártam azt a ványadt macskát a pincébe, a krumpli közé.
- A hallal mit csináltál?
- Odaadtam a szomszéd macskájának, olyan sovány! Csak nem eszem meg ezekután? Miért, azt gondoltad, hogy nincs mit ennünk?
Szája sarkában vonagló mosoly. Idegeim, mint a citerahúrok; angyalkák babapiskóta-forma talpát kutatom a felhők között, hogy beléharapjak. Felsír az orsóm, és elkésem a pontykapást, mint álomszuszék ingázó a hajnali buszt.

ÖTÖDIK DOBÁS

- Micsoda új orsód van neked, Józsikám?
- Nem látod? Shakespeare huszonegy-húszas.
- Hol szerezted?
- Kaptam. Látom, fölfal a kíváncsiság, mint nyereséget az adóprés.
Jóska megsimogatja az ezüsthéjű orsót, pöcögteti a felkapókart. Kis szarvasbőrdarabot vesz elő a szatyorból.
- Ezzel törölgetem esténként.
- Kezdesz előrehaladni a fejlődésben, levizsgáztál, célozni és lódítani már tudsz; ha nem vigyázol, még méreteres halat is foghatsz!
- Nem is érdekel, hogy kitől kaptam? No persze, gondolhattam volna. Most felavatom, meglátod, milyen gyönyörűen penel. Tegnap a gyerekek hintáját fárasztottam vele, isteni volt. A hintába téglát is tettem, sokat.
Bugyog belőlem a hahota, mint présből a must. Jóska megnyúlja a botot, jelző emelkedik szaggatott rángásokkal. Dévére gyanakszom. Bevágás, zökkenő, nagy akadás kíséretében. Jóska felugrik, hátralép a stégen, az orsó visongva adja le a zsinórt.
- Nagyon nagy, segíts!
- Hol jár?
- Áll egyhelyben.
- Akkor tuskó.
- Az te vagy.
Pár perc múlva beletörődik a siralmas valóságba, és beszakítja a horgot. Szerel lázasan.
- Kitől kaptad az orsót?
- Na végre! Gizitől meg a srácoktól születésnapomra. Tőled még egy jó szót se kaptam...
Nagyot sóhajt, mert kiborította a dobozt, most csipegeti fel a horgokat, mint gyöngytyúk a kendermagot.
- Szóval nagy balhéba keveredtem. Képzeld, a dugi pénzemen vettem a múltkor egy ugyanilyen orsót. Elrejtettem a téli pulóverjeim mögé, ott úgysem találják meg. Tegnap, a születésnapomon jön ám reggel az ágyamba a két kölyök, Gizi és érkezik a rántottával. A tálcán kis csomag, puszi-puszi, benne az orsó. Vigyorognak, én is kényszeredetten, gyanús az ügy.
Jóska végez a horogkötésekkel, megrakja az etetőkosarat, akkora, mint egy maguborka. Dobás. Fele anyag a fejemre potyog.
- Mit tettél aztán?
- Jaj, de üres a lelked! Megköszöntem, áradoztam és fárasztottam a hintát. Mondd, te rám se figyelsz?
- Dehogynem.

- Nahát! Kistudéroztam, hogy délidőben visszaviszem a másikat a boltba, becserélem, az árán meg sok zsinórt, villantót, ezt-azt veszek. Be is vásároltam rendesen. No nem feltűnő holmikat, csak fogyó eszközöket. Nagy hülyeség volt.

- Miért?

- Most, mielőtt eljöttünk, Gizi elvágatott a fodrászhoz. Szedem össze a cuccot, jön ám a Dodó fiam és aszongya, hogy miért nem szerelem fel a másik orsót is, amelyik a szekrényben van, a ruhák mögött.

Mondd, most haza merjek menni? Hová menjek?

Elgyötört tekintetén az önvád marcangoló karmainak mély barázdái. Megsimogatja ismét az orsót, és két szemet bekap a frissen főzött kukoricámból, rágódik rajta, mint totós a tippet.

- Aki horgász akar lenni, pokolra kell annak menni - suttogom kéjes-csendesen.

- Te is jártál már ott? - ártatlankodik Jóska. - Gyere be velem hazafelé mihozzánk! - fogja könnyörgőre, és a mentőtleből kipattant remény nyíló ejtőernyője alatt felragyog az arca...